

כתרי תורה

לק"י. פרשת וישלח יעקב ה'תשפ"ב ב'של"ג. גליון פ'
הגות והלכה בפרשת השבוע במשנת רבותינו גאוני תימן זיע"א

אין לקרוא בשעת התפילה וקריאת התורה • הערות והארות יתקבלו בברכה בטלפון 0504139964 או במייל avish964@gmail.com

לע"נ ידיד ורע אשר שמחת התורה שבלבו ועל פניו האירה כל סביבותיו, זכה להרביץ תורה ולהעמיד בתו מדרשות ולשקידתה הרב רפאל אליהו אליעזר זצ"ל ביבולחט"א הרב זבני בלאט שליט"א • דודי הרב אברהם ב"ר דוד בדיחי זצ"ל, הרב משה ב"ר שלום צאלח זצ"ל, הרב אלעזר עוורי זצ"ל, הרב ישראל ב"ר יהודה זצ"ל, מרת אורית ב"ר מנחם שרעבי ע"ה, מרת אסתר ב"ר יחיאל גרשי ע"ה ומרת יהודית ב"ר יוסף שרעבי ע"ה • ולזכות הרב אברהם ב"ר שלמה שליט"א, הרב אהרן ב"ר יוסף שליט"א ומיכל ב"ר ישי תחי"ל לרפוש"ש במהרה בתוך שאר חולי ישראל, אבי"ר.

כתר מלכות - מאן מלכי רבנן
רבי נחום ב"ר יחיאל סאלם זלה"ה
מדייני דמת - ט"ו כסלו תשכ"א
רבי שמעון ב"ר יעקב מצרפי זלה"ה
מחכמי אכמת בני מנצור - י"ו כסלו תשל"ח
רבי שלום ב"ר אברהם עוזרי זלה"ה
מחכמי מנאבה - י"ח כסלו תשמ"ב
רבי שלום ב"ר זכריה (יחיאל) נגאר זלה"ה
רבה של הוד השרון - כ"ב כסלו תשס"ו
רבי ישראל ב"ר יהודה עאשרי זלה"ה
מחכמי מעראץ שביירים - כ"א כסלו תשל"ו
רבי מנחם ב"ר סאלם חצרוני זלה"ה
מחכמי כוכבאן ומרבני הוד השרון - כ"ב כסלו תשנ"ז
רבי חיים ב"ר שמואל כסאר זלה"ה
מח"ס שם טוב ושורת החיים והשלום ועוד - כ"ב כסלו תשנ"ח

כתר של"א"ש

וירא יעקב מאוד ויצר לו ויחץ את העם אשר
אתו ואת הצאן והבקר והגמלים לשני מחנות
(ל"ב, ח'). איתא במדרש רבה (פ"ו א') רבי
פנחס בשם רבי ראובן, שני בני אדם הבטיחון
הקב"ה ונתיראו, הבחור שבאבות והבחור
שבנביאים. שבאבות זה יעקב שנאמר כי
יעקב בחר לו יי, ואמר לו הקב"ה והנה אנכי
עמך, ובסוף נתירא שנאמר וירא יעקב.
הבחור שבנביאים זה משה שנאמר לולי
משה בחירו, ואמר לו הקב"ה כי אהיה עמך
ולבסוף נתירא, ויאמר ה' אל משה אל תירא
אתו, אינו אומר אל תירא אתו אלא למי
שנתירא. ובהמשך המדרש (שם, ב') נתבאר
מדוע נתירא יעקב, אמר, כל השנים הללו
(הוא) יושב בארץ ישראל, תאמר שהוא בא
עלי מכוח ישיבת ארץ ישראל. כל השנים
הללו הוא יושב ומכבד את הוריו, תאמר
שהוא בא עלי מכח כבוד אב ואם.
ועוד איתא במדרש הגדול (וכ"ה בב"ר שם
בשנינו לשון) אמר ר' יודן כתיב שוב אל ארץ
אבתך ולמולדתך ואהיה עמך, וכתיב וירא
יעקב. אלא מכאן שאין הבטחה לצדיק
בעולם הזה. ר' יעקב בר אידי ראמי, כתיב
והנה אנכי עמך ושמרתך, וכתיב וירא
יעקב. אלמא קסבר שמא יגרום חטא, ע"כ.
ונראה שחשש יעקב משלושה טעמים: א'
חשש יעקב שמא בעת גדולה וזכותו של עשו
מפני ישיבת א"י ומצות כבוד הורים. ב' חשש
יעקב שמא יש עמו איזה חטא שיבטל את
הבטחת השי"ת, וכלשון המדרש (אסתר רבה
פ"ו י"א) אמר שמא כשהייתי בבית לבן הטמא
נתלכלכתי בטומאה. ג' חשש יעקב
מהעתידי, אף אם כעת הוא צדיק ונקי, אין לו
הבטחה בעולם הזה.

וכתב מוה"ר"ח כאשר זלה"ה בקיץ המזבזב,
ללמד לאדם שאפילו הוא גדול במעשים אל
יבטח במעשיו שיגינו לו, אלא צריך שיירא
מה' בכל זמן, וילמד מגדולי עולם וכו'
שחששו על עצמן אף שהן גדולים
במעשיהם, ע"ש.
ונראה כי אין כוונתו רק ללמד לאדם שיהיה
מלאבד זכויותיו, אלא חובתו להתבונן על
כל דרכיו בעיני פקחא כל הימים שלא
ישלט בהם יצר הרע ויפול בהם חטא ועון,
ואל יאמר הלא כעת אני בתומי הולך. שהרי
אפילו צדיקים אלו חששו על עצמן. וכבר
אמר הלל באבות (פ"ב מ"ה) אל תאמן
בעצמך עד יום מותך. ויהי' שנוכה לעמוד
ולשרת לפניו יתברך כל הימים.
אבי"ר. שבת שלום

כתר ההלכה

הגאון הרב נתנאל עומיסי שליט"א - מרבני בית ההוראה 'פעולת צדיק'
לעילוי נשמות אביו רבי יחיאל ב"ר יצחק עומיסי זלה"ה - נלב"ע כ"ו אלול התש"פ
עיתון שכתוב בו מעט דברי תורה, האם צריך גניזה

א[רבים שואלים כיצד יש להתנהג עם עיתון שעיקרו לחדשות בארץ ובעולם אך יש בו ג"כ מעט דברי תורה,
האם צריך הוא גניזה בכלל. ואם כן, האם את כל העיתון יש לגנוז או רק לחתוך את הדף שם כתובים ד"ת.
תשובה: הנה יש שאסרו להדפיס דברי תורה בעיתונים (שו"ת זקן אהרן ח"ב סי' ע', שו"ת לב יהודה סי' ד'), וגם החזון
איש כתב (קובץ אגרות ח"א קפ"ג) בזה"ל, 'לא אמנע מלהעיר כי הערת ביקורת בעניינים תורניים מקומם בחוברת
מיוחדת מומן לזמן, אבל אין מקומן יפה להם במקום שהוא נותנן בעתון והתורה בבחינת שבויה, מלבד שסופן
של הד"ת תכריך לחמאה, עכ"ל. אלא שכבר כתב הגר"י קנייבסקי כי המצב היום שהעיתון נמצא בכל בית,
ויש אנשים שהוא מהווה את עיקר פרנסתם הרוחנית והעיתון גורם להם לעסוק ולו מעט בד"ת, לכך מותר
לפרסם דברי תורה בעתון (קריינא דאגרתא אגרת קס"ו). ולענין גניזת העיתונים, יש שכתבו ללמד זכות על המקילים
שלא לגנוז, כי מיעוט הדברי תורה בטלים ברוב החולין, וכמו שמצינו בתרומה וקדשים שעל ידי הביטול
פוקעת קדושתם. ואף שכל דין ביטול הוא דוקא אם אין האיסור ניכר, משא"כ כשאפשר להכירו לא שייך
ביטול ברוב, מ"מ באופן שזה כרוך בטירחא גדולה כיון שצריך לגזור את הדברי תורה מכלל העיתון וכפי
שנזכר בסמוך], אינו נחשב ניכר (מגילת ספר עמ' קפ"ח). ויש עוד שלימדו זכות על המקילין ע"פ מה שכתב
הרמב"ם בהלכות יסודי התורה (פ"ו ה"ח) שכתבי הקודש ופרושיהם וביאוריהם אסור לשרפם או לאבדם ביד,
עכ"ל. משמע שאם הניחם בתוך שקית ניילון באופן שאינו נראה כביזיון, מותר (תשובות והנהגות ח"א סי' תקנ"ג ושם
סיים שהוא בעצמו מחמיר לגנוז). אמנם למעשה דעת רוב הפוסקים שעיתון שכתוב בו פסוקים וד"ת חייב גניזה ואסור
לנהוג בו מנהג ביזיון (שו"ת אחיעזר ח"ג סי' ל"ב, שו"ת התעוררות תשובה ח"א סי' רפ"ב, שבט הלוי ח"ה סי' קס"ב, מנחת יצחק
ח"א סי' י"ח, גנוי הקודש פ' י"ד סעי' ג' בשם הגר"ש אלישיב. עוד שם כתב בשם הגר"י קרלין, שאפילו בספק יש לגנוז). ונחלקו
הפוסקים, אם צריך לחתוך את המקומות הטעונים גניזה שלא לגנוז חול עם קודש הגר"י קרלין הובא בגנוי הקודש
שם, או שאפשר להקל לגנוז את כל העיתון (שם בשם הגר"ש ויבדלחט"א מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א). ודעת מרן
הגר"י רצאבי שליט"א שעיתון שיש בו ד"ת טעון יגנוז את כולו, ואינו צריך למיין את הד"ת מן העיתון.

לתת לבנו הקטן להדליק את שאר הנרות

ב[דעת מרן השו"ע (תרע"א ס"ב) כי עניין מהדרין מן המהדרין במצות נר חנוכה הוא לבעל הבית בלבד שבכל
יום מוסיף והולך. והנה מצוי שיש ילדים קטנים מבני הבית שגם הם רוצים להדליק נרות חנוכה, בפרט במקומות
שמלמדים את הקטנים בגנים ובת"ת שהמצוה בנר לכל אחד ואחד וכפי מנהג בני אשכנז. ונשאלה שאלה האם
יכול האב אחר שהדליק נר אחד, לתת לבנו קטן להדליק את שאר נרות ההידור. תשובה: כתב הרמ"א (תרע"א
ס"ו) שאם הדליק הש"ץ נר חנוכה והציבור ממהרים להתחיל ולהתפלל ערבית, יכול ליתן לאחד להדליק את
שאר הנרות. ונחלקו הפוסקים האם דין זה הוא ג"כ בהדלקת הנרות בבית ומטעם ששאר הנרות אינם מעיקר
המצוה אלא הידור (מג"א שם ס"ק י"א בשם מהרש"ל), או שדווקא בנרות בהכניס כיון ששם כל הציבור שייכים
בהדלקה זו אבל בהדלקת הנרות בבית על בעל הבית להדליק את כל הנרות שההידור הוא במה שמדליק
עוד נרות והרי כל נר נוסף מצוה הוא (לבוש ס"ח, מור וקציעה שם). ויש שחידשו עוד, שמכיון שנהגו להדליק כמהדרין
מן המהדרין, הרי תוספת הנרות נעשו כחובה עליו (אול"צ ח"ד פ' מ"ב ה"ב), אלא שיש לדחות שאף שנהגו בזה,
לא כחובה קבלוהו אלא להידור, ובודאי שמי שידליק נר אחד יצא ידי חובתו (מועדי ה' - חנוכה, לר"י אולאי עמ'
מ"ו). ולמעשה כתב מהר"ח פלאגי דאדרבה טוב ויפה לתת לבניו הקטנים להדליק את שאר הנרות, ואף אם
נאמר שכאשר נותן לאחד להדליק, נראה המצווה עליו כמשאו, הנה כאשר נותן לבנו קטן אין לחוש לזה
שהרי אדרבא מראה בזה חשיבות המצווה לחנכו ולשמחו בה (מועד לכל חי סי' כ"ו או ל"ו). ובבן איש חי (ש"ד וישב
חנוכה או י"ח) כתב שלא יתן לבניו להדליק מנרות המצוה, אלא את השמש בלבד. ויש שכתבו עצה שיוכל
לחבב המצוה על בניו שיניח האב את ידו של בנו קטן בתוך ידו וכך ידליק (תורת המועדים עמ' ס"ו סוף הערה כ"א).
ודעת מרן הגר"י רצאבי שליט"א כדעת הסוברים שאין ליתן לאחד את הדלקת שאר הנרות אלא יחנך את
בניו בהדלקת נר השמש כאמור.

האם מותר להסיר העלים היבשים שנשרו על האדמה

ג[המנקה את הגינה או עציץ נקוב מעלים שנשרו נראה בפשטות שיש בזה איסור חורש (שבות יצחק שביעית עמ'
קנ"ו) ושמעתי מת"ח אחד לחדש שמותר לסלק את העלים הנושרים מן העצים על האדמה, וטעמו לפי מה
שנתברר לו מחקלאים, שהעלים הנושרים נרקבים ונבלעים באדמה וע"י כך מדשנים ומשביחים אותה. וממילא
כאשר מסלק את העלים, אינו מועיל לקרקע אלא להיפך. ואמרת אעלה הערה זו על הכתב לעיון הלומדים.
ולמעשה כך אמר לי מרן הגר"י רצאבי שליט"א דמסתברא שמותר לנקות את הגינה או העציץ מעלים שנשרו.

